

Het Nationaal Programma Onderwijs

een handreiking voor mr en schoolteam in het po

Het Nationaal Programma Onderwijs

Door fysieke schoolsluitingen en andere corona-gerelateerde maatregelen hebben veel leerlingen in de afgelopen periode flinke vertragingen opgelopen. Daarom is via het Nationaal Programma Onderwijs (NP Onderwijs) 8,5 miljard euro beschikbaar om deze achterstanden bij leerlingen in te halen. Het is aan de scholen om te bepalen wat de beste aanpak is. Een belangrijke rol is hierbij weggelegd voor het schoolteam en de medezeggenschapsraad (mr).

Deze handreiking start met een overzicht van hetgeen door OCW de komende tijd van de scholen wordt verwacht. Daarna worden er concrete handvatten en aanbevelingen gegeven om met het schoolteam en de mr tot goede afspraken te komen.

Het Nationaal Programma Onderwijs

- **Doel:** Maatregelen om verdere vertraging en achterstanden te voorkomen en om opgelopen vertraging en achterstanden waar mogelijk zo snel mogelijk in te halen.
- **Looptijd:** Komende twee schooljaren.
- **Budget:** Ruim 700 euro per schooljaar per leerling. Een gemiddelde basisschool krijgt 180.000 euro. Scholen met leerlingen uit risicogroepen zullen een hogere bijdrage ontvangen.
- **Menukaart:** Overzicht van de bewezen effectieve interventies waaruit de scholen kunnen kiezen.
- **Schoolprogramma:** Elke school moet een 'Schoolprogramma' opstellen: een plan voor de volgende twee schooljaren. Het schoolteam moet hierbij worden betrokken en de mr moet met het plan instemmen.

Rapportage en verantwoording

De regie ligt bij de afzonderlijke scholen. De mr moet instemmen met het schoolprogramma. Het opstellen van het plan is dus vooral een zaak van de school waarbij het schoolbestuur erop toeziet dat dit gebeurt. De formele verantwoordelijkheid voor de formatieve, financiële en inhoudelijke gevolgen op het gebied van onderwijskwaliteit ligt bij het schoolbestuur. Het bestuur ontvangt het geld en legt hierover verantwoording of via het jaarverslag.

De school aan zet

Het NP Onderwijs kent de volgende stappen en het volgende tijdsplan:

- **Uitvoering schoolscan en analyse op schoolniveau (april 2021).** De school brengt in kaart welke impact de coronacrisis heeft gehad op de ontwikkeling van de leerlingen. Zowel cognitief als sociaal emotioneel. Deze analyse is het vertrekpunt voor de door de school te kiezen maatregelen voor de komende twee schooljaren.
- **School kiest uit menukaart (april-mei 2021).** Scholen kiezen op basis van de schoolscan uit een keuzemenu welke maatregelen ze gaan nemen. Het schoolteam wordt hierbij betrokken. (Net als bij de inzet van de werkdrukmiddelen.)
- **Opstellen schoolprogramma (mei-juni 2021).** Hierin maakt de schoolleiding in samenspraak met het schoolteam een uitwerking van de gekozen interventies voor de schooljaren 2021/2022 en 2022/2023. Dit schoolprogramma is tevens de voorwaarde voor de toekenning van het schoolbudget vanuit het NP Onderwijs.
- **Schoolbudget bekend (juni 2021).** Scholen horen welk budget per leerling beschikbaar is vanuit het NP Onderwijs.
- **Instemming mr met het schoolprogramma.** Het schoolprogramma is een addendum bij het schoolplan (artikel 10 sub b WMS).
- **Vaststellen schoolprogramma (vóór begin schooljaar 2021/2022).** Na instemming mr stelt het schoolbestuur het programma vast.
- **Schoolbestuur informeert de gemeente.** In aanvulling op het schoolprogramma kunnen er door gemeenten nog aanvullende programma's, begeleiding of kennisdeling voor de school worden aangeboden.
- **Uitvoering schoolprogramma (start schooljaar 2021/2022, of eerder).**

Een te strak tijdsplan

De AOb vindt dat het door OCW gewenste tijdsplan veel te strak is. Er wordt in korte tijd veel van scholen en het onderwijspersoneel gevraagd. Een zorgvuldige analyse van de achterstanden bij de leerlingen, individueel en per groep, is cruciaal.

Ook de besluitvorming binnen het team en in de mr over de aanpak kost tijd.

Tevens speelt het maatschappelijk belang een grote rol: het gaat om veel geld dat zo goed mogelijk moet worden besteed. Daar hebben de leerlingen recht op! Kwaliteit moet daarom voorrang krijgen boven snelheid.

Indien nodig moet de school de tijd die nog rest tot aan de zomervakantie kunnen benutten voor het interne gesprek. Met de bedoeling om zo te komen tot de juiste keuzes op de hoofdlijnen. Met name waar het gaat om de personele formatie voor de school in het komende schooljaar. De verdere uitwerking van de keuzes in het schoolprogramma kunnen dan over de vakantie worden heen getild. Voor de bekostiging maakt dit niets uit. De scholen ontvangen sowieso automatisch het budget. De AOb vraagt schoolbesturen om hun scholen deze ruimte te bieden.

Schoolscan en analyse achterstanden

Met het uitvoeren van de schoolscan krijgt de school inzicht in welke (onderdelen van) vakken en ontwikkelingsaspecten, en welke leerlingen, extra aandacht vragen. Ook maakt de scan inzichtelijk wat dit van de school vraagt aan aanvullende capaciteit en expertise. De schoolscan is geen instrument, maar een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van informatie uit het leerlingvolgsysteem en –waar nodig– van aanvullende bronnen. De analyse in de schoolscan richt zich zowel op de cognitieve ontwikkeling als op de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van leerlingen.

Keuzemenu en schoolprogramma

Met de menukaart biedt het ministerie van OCW een opsomming van effectieve interventies waaruit de school kan kiezen. Bijvoorbeeld: kleinere klassen, extra ondersteuning voor docenten, inzet van digitale middelen, meer lestijd/schooluren of één op één onderwijs voor bepaalde leerlingen. Het schoolteam moet hieruit een afgewogen keuze kunnen maken. Onder meer kijkend naar de mogelijkheden binnen de school, ook structureel, en de belastbaarheid van alle collega's. Zorgvuldige besluitvorming is onontbeerlijk om te voorkomen dat leerlingen na afloop van het NP Onderwijs achterstanden onvoldoende hebben ingelopen.

Opstellen schoolprogramma

De gekozen interventies worden concreet gemaakt in activiteiten en taken, inzet en formatie, financiering en alle andere randvoorwaarden die nodig zijn om het programma gedurende de schooljaren 2021/2022 en 2022/2023 uit te voeren. Ook moet in het schoolprogramma komen te staan hoe de resultaten voor de periode daarna duurzaam worden geborgd. Overigens is het eenmaal vastgestelde schoolprogramma natuurlijk niet in beton gegoten. Bijstelling kan nodig zijn vanwege opgedane ervaringen en nieuwe inzichten.

Het team beslist mee

Rechtstreekse betrokkenheid van het team is een voorwaarde. In zijn brief aan de scholen zei minister Slob hierover: *“Het is cruciaal dat schoolteams worden betrokken bij de te maken keuzes voor het schoolprogramma.”* Dit is niet alleen voor het draagvlak bij de uitvoering essentieel. De door de school te maken keuzes vallen tevens onder de professionele ruimte van de docenten op grond van de Wet beroep leraar.

Hoe voer je het gesprek als team?

Dit kan op dezelfde manier als bij de inzet van de werkdrukmiddelen en de bespreking van het werkverdelingsplan (cao-po). Scholen hebben hier al goede ervaringen mee opgedaan. Vanzelfsprekend moet iedereen onafhankelijk kunnen spreken en voldoende informatie hebben gekregen om zinvol met collega's het gesprek aan te gaan. Dat zijn in elk geval:

- de resultaten van de schoolscan, inclusief de analyses (in elk geval op groepsniveau, maar waar relevant ook op leerling-niveau);
- (een inschatting van) de extra middelen die de school voor de komende twee schooljaren ontvangt;
- alle opties uit het keuzemenu;
- de eventuele voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden die vanuit het eigen schoolbestuur en/of het samenwerkingsverband dan wel de gemeente ten behoeve van de school beschikbaar (kunnen) worden gesteld.

Het gesprek binnen het team gaat allereerst over de mogelijke keuzes uit het menu. Die keuzes worden vervolgens door de schoolleiding verwerkt in een concept-schoolprogramma dat wederom met het team wordt besproken. Geadviseerd wordt om meteen bij de start van dit proces de mr erbij te betrekken. Maar pas nadat het programma in het team is besproken, legt de schoolleiding het ook formeel als 'voorgenomen besluit' ter instemming aan de mr voor.

Instemming mr

Op basis van het met het team besproken schoolprogramma doet de school-directeur of de bestuurder een voorstel aan de mr. De mr van de school heeft instemmingsrecht bij de vaststelling van het schoolprogramma op grond van artikel 10 sub b WMS. Het schoolprogramma is namelijk een aanvulling op het schoolplan. Ook OCW stelt de instemming door de mr als voorwaarde, en ook in het jaar-verslag moet het schoolbestuur later vermelden dat het plan op instemming van de medezeggenschapsraad kan rekenen. Dit instemmingsrecht van de mr omvat ook de keuzes uit het keuzemenu. En een eventuele keuze om als school gebruik te maken van een –aanvullend– door de gemeente aangeboden programma.

Vanzelfsprekend moet de mr voldoende informatie krijgen. Waar nodig kan de raad een beroep doen op zijn wettelijke informatierecht (art. 8 WMS). Om instemming te kunnen geven aan het voorgestelde schoolprogramma zal de mr inzicht moeten hebben in:

- de hoogte van het budget dat het schoolbestuur via het NP Onderwijs voor de school ontvangt;
- de analyse op basis van de uitgevoerde schoolscan;
- welke opties uit het keuzemenu met het team zijn besproken, en waarom welke keuzes zijn gemaakt;
- de inzet van het budget over de komende twee jaar, en of een deel hiervan bovenschools wordt ingezet;
- welke voorzieningen vanuit het eigen schoolbestuur en/of het samenwerkingsverband dan wel de gemeente ten behoeve van de school beschikbaar (kunnen) worden gesteld.

Op bestuursniveau speelt de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (gmr) in beginsel geen rol. Het gaat immers vooral om de keuzes die de school maakt en niet om bovenschools beleid. Maar een rol voor met name het personeelsdeel van de gmr is niet uit te sluiten wanneer die keuzes gevolgen hebben voor het bestuursformatieplan of voor de arbeidsvoorwaarden zoals bij de benoeming van vast en tijdelijk personeel. Uiteindelijk is het bestuur verantwoordelijk, wegens verantwoording besteding middelen. Over de verdeling van die middelen over de scholen en over de begroting van het bestuur heeft de gmr een adviesrecht. Maar de regie ligt bij de school. Dat betekent dat het schoolbestuur niet zelf centraal één schoolprogramma maakt. Wel kan het schoolbestuur in overleg met de gmr specifieke interventies faciliteren.

Vanwege het strakke tijdsplan (zie hiervoor) is het belangrijk dat de mr vroegtijdig bij het proces wordt betrokken. Bij het schoolprogramma is eerst het team aan zet, maar ook de raad kan tussentijds al voorstellen doen. Tevens kan de mr erop toezien dat het proces goed verloopt. En dat, naast het schoolteam, ook de ouders voldoende zijn betrokken. Mocht er binnen de school onvoldoende draagvlak zijn voor de plannen, dan heeft de mr een goede reden om hieraan instemming te onthouden.

Waar nodig kan de mr besluiten om slechts voor één schooljaar in te stemmen met het schoolprogramma. Dat het programma betrekking heeft op de schooljaren 2021/2022 en 2022/2023 betekent namelijk niet dat het plan niet meer kan worden aangepast. Mr en bevoegd gezag kunnen afspreken dat de gekozen interventies gedurende het komende schooljaar worden geëvalueerd. De uitkomsten kunnen worden meegenomen in een nieuw voorstel voor het schooljaar 2022/2023.

Aandachtspunten

- **Effectiviteit en haalbaarheid.** Dit zijn de kerncriteria bij het kiezen van de juiste interventies. Hierbij zijn een zorgvuldige afweging en streven naar breed draagvlak cruciaal. Bij een verkeerde besteding van het budget worden de leerachterstanden onvoldoende weggewerkt. Dan zijn niet alleen de leerlingen de dupe, maar het legt ook extra druk op het team.
- **Benut en versterk de eigen expertise.** Ons advies is om vooral de interventies in te zetten waarbij gebruik wordt gemaakt van alle expertise die al voorhanden is binnen de school of onder het eigen schoolbestuur. Voorkom het moeten inschakelen van dure, commerciële bijlesbureaus. Zet in plaats daarvan zoveel als mogelijk in op eigen personeel. Dat kan door tijdelijke aanstellingen om te zetten naar vast, het stimuleren van vrijwillige uitbreiding van deeltijdaanstellingen en uitstel van (vroeg)pensioen, etc. Het eigen team staat het dichtst bij de leerling en zijn/haar behoeftes. Kortom: haal en houd expertise in de school, ook door bijscholing van leraren en schoolleiders.
- **Anders organiseren.** Focus vooral op de kern van de vakken. Verken mogelijkheden voor meer differentiatie en het werken met kleinere groepen door extra hulp in de klas (klassenassistenten, studenten, gepensioneerden). Met meer ondersteuning kan de leraar leerlingen meer gerichte aandacht geven binnen de les- en begeleidingstijd. Uiteraard is ook de belastbaarheid binnen het schoolteam, de werkdruk, een aandachtspunt.
- **Extra onderwijs.** De school kan er ook voor kiezen om buiten de reguliere schooltijden extra onderwijs te organiseren, ook buiten de school. Dit wordt dan verzorgd door leraren van de eigen school of door derden, maar wel onder verantwoordelijkheid van de school. Scholen worden door OCW gevraagd om ook tijdens de schoolvakanties extra onderwijs te organiseren voor leerlingen die dat nodig hebben. De inzet van eigen onderwijspersoneel kan in beginsel alleen op vrijwillige basis, in overleg tussen werknemer en werkgever.

AOb Medezeggenschap kan je op verschillende manieren ondersteunen. Kijk op de website www.aobmedezeggenschap.nl voor informatie over onze training en begeleiding of mail mz@aob.nl

Wil je terug kunnen vallen op de kennis van onze mr-specialisten?

Met een mr-servicepakket kun je onbeperkt gebruik maken van onze mr-helpdesk. En krijg je 4 uur advies van onze specialisten. Kijk op <https://www.aobmedezeggenschap.nl/service-pakketten/> Zo heb je als mr altijd onze kennis en back-up om slagvaardig te handelen. Ook bij de uitrol van het NP Onderwijs.

Meer informatie:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/onderwijs-en-kinderopvang/nationaal-programma-onderwijs>

Waarom lid worden van de AOb?

- Onze consulenten en adviescentrum staan voor je klaar, zodat je altijd bij ons terecht kunt voor gratis advies.
- Gratis juridische bijstand voor leden. Bij een conflict gaan onze gespecialiseerde arbeidsjuristen voor je door het vuur, zodat je er niet alleen voor staat.
- Iedere maand het Onderwijsblad op de mat, zodat je altijd op de hoogte bent van de ontwikkelingen in onderwijsland.
- Tot wel 50% korting op je lidmaatschap. Dit gaat via fiscale verrekening met je werkgever, zodat je hier zelf niets voor hoeft te regelen.
- Gratis belastingservice van de FNV, zodat je je handen vrij hebt om les te geven.

Wil je lid worden? De eerste drie maanden van je lidmaatschap zijn gratis, je wordt voor ten minste één jaar lid. Scan de QR-code voor de actuele contributietarieven, meer informatie en om je aan te melden of kijk op www.aob.nl/lid-worden.

